

Kirkelig betjening af grønlændere, færinger og nordiske statsborgere med ophold i Danmark

Rapport fra
Arbejdsgruppen om betjening af grønlandere, færinger
og nordiske statsborgere med ophold i Danmark

Kirkeministeriet – Marts 2011

Indhold

1 Indledning.....	3
1.1 Kommissorium.....	3
1.2 Arbejdsgruppens sammensætning.....	3
1.3 Arbejdsgruppens arbejde.....	3
1.4 Sammenfatning af arbejdsgruppens overvejelser og forslag.....	3
2 Den kirkelige betjening af grønlandere, færinger og nordiske statsborgere i Danmark.....	6
2.1 Den kirkelige betjening af grønlandere i Danmark.....	6
2.1.1 Lovgrundlaget for kirken i Grønland frem til 2009.....	6
2.1.2 Det grønlandske selvstyre fra 2009.....	7
2.1.3 Nuværende betjening af grønlandere i Danmark.....	7
2.1.4 Grønlandere i Danmark og kirkeskat.....	9
2.1.5 Sammenfatning vedr. nuværende betjening af grønlandere	9
2.2 Den kirkelige betjening af færinger i Danmark.....	10
2.2.1 Lovgrundlaget for kirken på Færøerne frem til 2005.....	10
2.2.2 Øget færøsk selvstyre, herunder overtagelse af kirken.....	10
2.2.3 Nuværende betjening af færinger i Danmark.....	11
2.2.4 Færinger i Danmark og kirkeskat.....	11
2.2.5 Sammenfatning vedr. betjening af færinger i Danmark.....	12
2.3 Den kirkelige betjening af nordiske statsborgere i Danmark.....	12
2.3.1 Den kirkelige betjening af svenskere i Danmark.....	12
2.3.2 Den kirkelige betjening af nordmænd i Danmark.....	13
2.3.3 Den kirkelige betjening af finner i Danmark.....	13
2.3.4 Den kirkelige betjening af islændinge i Danmark.....	14
3 Arbejdsgruppens overvejelser og forslag.....	16
3.1 Betjening af grønlandere	16
3.2 Betjening af færinger.....	17
3.3 Finansiering af betjeningen af grønlandere og færinger.....	18
3.3.1 Gældende regler om finansiering af præstestillinger.....	18
3.3.2 Finansieringen er en fælles opgave.....	18
3.3.3 Finansiering inden for finanslovens ramme.....	19
3.3.4 Finansiering fuldt ud af staten.....	20
3.3.5 Finansiering fuldt ud af fællesfonden.....	20
3.4 Betjening af nordiske statsborgere.....	20
3.4.1 Betjening af svenskere.....	21
3.4.2 Betjening af nordmænd.....	21
3.4.3 Betjening af islændinge.....	21
3.4.4 Betjening af finner.....	22

1 Indledning

1.1 Kommissorium

Kommissoriet for arbejdsgruppen er følgende:

”I forlængelse af drøftelserne på bispesamrådet den 18. november 2010 nedsættes en arbejdsgruppe, som skal belyse betjeningen af grønlændere, færinger og nordiske statsborgere med ophold i Danmark.

Arbejdsgruppen skal belyse de aktuelle tilbud om kirkelig betjening af grønlændere, færinger og nordiske statsborgere med ophold i Danmark. Endvidere skal arbejdsgruppen overveje eventuelle ændringer i disse tilbud og i den sammenhæng beskrive, hvilke muligheder der er for, at den danske folkekirke fremover helt eller delvist finansierer denne kirkelige betjening.

Arbejdsgruppen skal afslutte sit arbejde inden 1. april 2011.”

1.2 Arbejdsgruppens sammensætning

Arbejdsgruppen har haft følgende sammensætning:

Biskop Peter Skov-Jakobsen, Københavns Stift

Biskop Kresten Drejergaard, Fyens Stift

Kontorchef Pernille Esdahl (formand), Kirkeministeriet

Informationskonsulent Jørgen Engmark, Kirkeministeriet

Sekretariatet har været varetaget af fuldmægtig Liselotte Hartman Schöbel, Kirkeministeriet.

1.3 Arbejdsgruppens arbejde

Arbejdsgruppen har holdt to møder i perioden 1. februar 2011 til 16. marts 2011.

1.4 Sammenfatning af arbejdsgruppens overvejelser og forslag

Det er arbejdsgruppens opfattelse, at folkekirken har en naturlig forpligtelse til at tilbyde grønlændere og færinger, der opholder sig i Danmark, en særlig kirkelig betjening, der tager hensyn til grønlænderes og færingers sprog og kultur.

Denne opfattelse er begrundet i, at Grønland og Færøerne er dele af det danske rigsfællesskab, og grønlændere og færinger er danske statsborgere. Opfattelsen er endvidere begrundet i, at bestemmelsen i grundlovens § 4 om, at den evangelisk-lutherske kirke er den danske folkekirke, indtil for få år siden for Grønlands og Færøernes vedkommende har været opfyldt ved, at Grønland og Færøerne var stifter i den danske folkekirke, og at den i dag opfyldes med henholdsvis Kirken i Grønland og Folkekirken på Færøerne.

Omfanget af folkekirkens tilbud til grønlændere og færinger i Danmark må afhænge af, i hvilket omfang Kirken i Grønland og Folkekirken på Færøerne selv har ønsker om og ressourcer til at have ansvar for betjeningen af grønlændere og færinger i Danmark.

Arbejdsgruppen foreslår, at der - ud over den præstestilling, som betales af Kirken i Grønland - oprettes en ny stilling som præst for grønlændere, og at den placeres i Århus Stift. Forslaget er begrundet i, at der bor knap 15.000 grønlændere i Danmark, og at ca. 60 % af dem bor vest for Storebælt. Placeringen skal også ses i sammenhæng med, at Kirken i Grønland finansierer en stilling som præst for grønlændere, der ufrivilligt opholder sig på institutioner i Danmark, og at denne stilling er placeret i København.

Arbejdsgruppen foreslår, at den nuværende stilling som præst for færinger i Danmark, der har et omfang på 0,7 stilling, og som indgår i det nuværende antal præstestillinger i Københavns Stift, ved stillingsledighed afløses af en fuldtidsstilling.

Arbejdsgruppen konstaterer, at der bor knap 11.000 færinger i Danmark, at ca. 51 % af dem bor øst for Storebælt, og at næsten 25 % af alle færinger i Danmark bor i Københavns Kommune. Arbejdsgruppen foreslår derfor, at stillingen som præst for færinger fortsat skal være placeret i Københavns Stift.

Arbejdsgruppen beskriver tre muligheder for finansiering af de to stillinger som præst for henholdsvis grønlændere og færinger:

- finansiering inden for den på finanslovens fastsatte ramme på i alt 1991,8 stillinger, der finansieres med 40 % af staten og 60 % af fællesfonden
- finansiering fuldt ud af staten
- finansiering fuldt ud af fællesfonden.

Finansiering inden for den eksisterende ramme på 1991,8 stillinger vil betyde, at de 10 stifter gennemsnitligt må afgive 0,2 stilling til dette formål.

To af arbejdsgruppens medlemmer - Pernille Esdahl og Jørgen Engmark - anbefaler, at stillingerne finansieres inden for den nuværende ramme for finansiering af præstestillinger.

To af arbejdsgruppens medlemmer - Kresten Drejergaard og Peter Skov-Jakobsen - konstaterer, at de *ikke kan anbefale* finansiering på denne måde. De mener, at folkekirken ikke bør pålægges nye forpligtelser inden for den nuværende præstebevillingsramme, da der er behov for at have de 1991,8 præstestillinger til rådighed for de nuværende opgaver og forpligtelser.

Finansiering fuldt ud af staten vil kunne indføres ved en særlig bevilling på finansloven.

Kresten Drejergaard og Peter Skov-Jakobsen anbefaler finansiering på denne måde. De mener, at det vil være naturligt for staten at påtage sig denne forpligtelse set i lyset af, at Grønland og Færøerne er dele af det danske rigsfællesskab, men at Grønland og Færøerne selv har overtaget ansvaret for folkekirken. I den udstrækning, de grønlandske og færøske myndigheder ikke selv har økonomisk styrke til at stå for præstelig betjening af grønlændere og færinger i Danmark, må det derfor efter de to medlemmers opfattelse være den danske stat, som træder til med økonomisk bistand til dette.

Finansiering fuldt ud af fællesfonden vil forudsætte, at lov om folkekirkens økonomi ændres, så den giver fællesfonden hjemmel til at afholde en sådan udgift. Det vil i givet fald være en parallel til den hjemmel, som økonomiloven i årene 1998-2006 gav til, at fællesfonden fuldt ud kunne dække udgifterne til løn til præstestillinger, der vedrørte betjening af institutioner eller grupper af personer, for hvilke der ikke er valgt menighedsråd.

Kresten Drejergaard og Peter Skov-Jakobsen anbefaler finansiering på denne måde som alternativ til, at de to stillinger finansieres fuldt ud af staten. De nævner, at grønlændere

og færingers med fast bopæl i Danmark gennem kirkeskatten bidraget til fællesfonden. Samtidig peger de på, at fællesfonden i 2011 budgetterer med et overskud på 34, 4 mio. kr., og at det derfor vil være muligt at finansiere disse to præstestillinger af fællesfonden, uden at der skal findes kompenserende besparelser andre steder på fællesfondens budget.

I forhold til svenskere, nordmænd, finner og islændinge, der bor i Danmark, er det arbejdsgruppens opfattelse, at folkekirken ikke skal give særligt tilbud om kirkelig betjening til disse. De pågældende er fortsat statsborgere i deres respektive hjemlande. Hertil kommer, at folkekirkerne i de fire lande igennem en lang årrække selv har tilbudt disse borgere kirkelig betjening i Danmark. For svenskeres og nordmænds vedkommende gælder oven i købet, at deres menigheder i Danmark i henholdsvis 98 og 53 år har været anerkendt som selvstændige trossamfund.

2 Den kirkelige betjening af grønlandere, færinger og nordiske statsborgere i Danmark

2.1 Den kirkelige betjening af grønlandere i Danmark

Behovet for kirkelig betjening af grønlandere i Danmark er formentlig opstået i begyndelsen af 1900-tallet.

Det var den tidligere provst i Grønland C. W. Schultz-Lorentzen, der indledte med at holde grønlandssprogede gudstjenester et par gange om året i Vor Frelsers Kirke, København, hvor han var blevet sognepræst.

I 1927 blev hans efterfølger som provst for Grønland, Frederik Balle, sognepræst ved Davidskirken i København, hvor han videreførte traditionen med et par årlige grønlandssprogede gudstjenester.

Siden blev ordningen ændret således, at der blev ansat en præst for grønlandere i Danmark. Præsten virkede ved Davidskirken, men havde også til opgave at rejse rundt i Danmark og holde gudstjenester for grønlandere. I 1977 flyttede de grønlandske gudstjenester fra Davidskirken til Helligåndskirken.

Der afholdes i dag faste gudstjenester i Helligåndskirken hver den 1. søndag i måneden, 1. søndag i advent, juleaftensdag, juledag, påskedag og pinsedag.

I dag er den grønlandske præst, Jens-Kristian Kleist, ansat under Kirken i Grønland. Præsten er finansieret over den grønlandske finanslov og står under tilsyn af Grønlands biskop.

2.1.1 Lovgrundlaget for kirken i Grønland frem til 2009

Ved grundlovsændringen i 1953 blev Grønland, der tidligere havde haft status som koloni, en del af det danske rige, og de i Grundloven indeholdte bestemmelser, herunder om kirkelige forhold, fik dermed retskraft også i Grønland.

Den 1. maj 1979 indførtes hjemmestyret i Grønland ved lov nr. 577 af 29. november 1978 om Grønlands hjemmestyre. Loven indebar, at de grønlandske myndigheder kunne overtage den lovgivende og administrative myndighed over en række nærmere definerede sagsområder, der vedrørte det grønlandske samfund, samt i forbindelse hermed overtage de udgifter, som var forbundet hermed.

Som konsekvens af dette blev sager om folkekirken og de fra folkekirken afvigende trossamfund overtaget af hjemmestyret ved lov nr. 587 af 29. november 1978 om Kirken i Grønland (den første såkaldte bemyndigelseslov). Herved fik hjemmestyret lovgivningsmæssig kompetence vedrørende kirkens styrelse i Grønland. Loven trådte i kraft den 1. januar 1980. Det fremgår af lovens § 1, at kirken i Grønland (fortsat) henhørte under gejstligt tilsyn af biskoppen over Københavns Stift.

I forbindelse med hjemmestyrets indførelse i 1978 blev finansieringen af præsterne i Grønland, herunder den præst der betjener grønlandere i Danmark, gennem en omlægning af bloktilskuddet overført til det grønlandske hjemmestyre. Dette skete ved den nævnte lov om Kirken i Grønland, der trådte i kraft den 1. januar 1980. Samtidig blev hjemmestyret ansættelsesmyndighed for præsterne, og stillingen som landsprovst i

Grønland blev af hjemmestyret omdannet til en stilling som vicebiskop. Vicebiskoppen førte tilsyn med præsternes forkyndelse på vegne af biskoppen over Københavns Stift.

Med lov nr. 246 af 6. maj 1993 om kirken i Grønland (den anden bemyndigelseslov, som afløste bemyndigelsesloven fra 1978) blev Grønland et selvstændigt stift indenfor den danske folkekirke. Der blev samtidig oprettet en stilling som biskop over Grønlands Stift. Biskoppen skulle kongeligt udnævnes og blev finansieret af den danske finanslov.

Med denne lov fik hjemmestyret kompetence til generelt at fastsætte de nærmere regler om kirken i Grønland. Grønlands hjemmestyre fik således hermed den fulde kompetence vedrørende kirken i Grønland. De gejstlige funktioner forblev under biskoppen, men den kirkelige centraladministration blev integreret i Departementet for Kultur, Forskning og Kirke.

2.1.2 Det grønlandske selvstyre fra 2009

Den 21. juni 2009 blev der indført selvstyre i Grønland, jf. lov nr. 473 af 12. juni 2009 (selvstyreloven). Det fremgår af selvstyrelovens § 23, stk. 4, at Grønland har den lovgivende og udøvende magt inden for sagsområder, der er overtaget efter § 5 i lov om Grønlands hjemmestyre.

Samtidig med indførelsen af selvstyret blev loven om Kirken i Grønland ophævet, jf. lov nr. 474 af 12. juni 2009 om forskellige forhold vedrørende Grønlands selvstyre § 7, nr. 19. I henhold til denne lovs § 8 blev biskoppen over Grønlands Stift tilbudt ansættelse som tjenestemand under de grønlandske myndigheder. Biskoppen blev ansat som tjenestemand under de grønlandske myndigheder pr. 1. august 2010. Kommende biskopper i Grønland vil automatisk blive ansat på almindelige grønlandske tjenestemandsvilkår.

Ved selvstyreloven har Grønland således overtaget den fulde kompetence som lovgivende og udøvende magt for folkekirken inden for grundlovens rammer.

2.1.3 Nuværende betjening af grønlændere i Danmark

Inatsisartut (Landstinget) vedtog i maj 2010 Inatsisartutlov om Kirken. Loven indebærer bl.a., at biskoppen i Grønland ud over at varetage det gejstlige tilsyn fremover også – i lighed med biskopperne i Danmark – skal varetage legalitetstilsyn, jf. lovens § 6, stk. 1.

I loven behandles endvidere den fremtidige kirkelige betjening af grønlændere i Danmark. I lovens § 5, stk. 3, står der således, at der tilbydes kirkelig og sjælesørgerisk virksomhed til grønlandske personer, som ufrivilligt opholder sig i Danmark. Ifølge denne lov sikres således også fremover en kirkelig betjening af grønlændere i Danmark.

Spørgsmålet om finansiering af denne stilling blev i Landstingets udvalgsbetænkning om lovforslaget omtalt på følgende måde:

”Set i forhold til finansloven er forslaget udgiftsneutralt. Dette da kirken, sammen med overdragelsen af de administrative opgaver, ligeledes får overdraget de på området tilhørende konti. Naalakkersuisut¹ oplyser, at det drejer sig om følgende konti:

[...]

Hovedkonto 45.97.02, Kirkelig virksomhed i Danmark, hvor der for 2010 er budgetteret med 1,082 mio.

¹ Grønlands regering.

[...]

Ud fra ovenstående er det udvalgets forståelse, at Naalakkersuisut ved lovens vedtagelse vil lade disse konti - ubeskåret blive overført til kirken, men der kan ske en omfordeling.”

Biskop Sofie Petersen oplyste på et møde i Kirkeministeriet den 10. maj 2010, at beløbet på hovedkonto 45.97.02 omfatter løn til den grønlandske præst i Danmark på 548.000 kr., mens den øvrige del af bevillingen vedrører den grønlandske kirkegård i Danmark, som er en del af Vestre Kirkegård.

På trods af denne bestemmelse i loven om kirken var der i nogle måneder i 2010 usikkerhed omkring den fremtidige finansiering af den grønlandske præstestilling i Danmark.

Den grønlandske minister for kirke m.v. oplyste ved et møde med daværende kirkeminister Birthe Rønn Hornbech den 26. maj 2010, at bevillingen til den grønlandske præst i Danmark ikke var med på landsstyrets forslag til finanslov for 2011. Den grønlandske minister tilkendegav, at der er et behov for betjening af grønlændere på ufrivilligt ophold i Danmark, og at dette er en grønlandsk opgave, blandt andet fordi det er nødvendigt, at den pågældende taler grønlandsk. Derimod var det den grønlandske ministers opfattelse, at betjeningen af fastboende grønlændere burde varetages af folkekirken i Danmark.

Det blev aftalt, at spørgsmålet skulle drøftes videre, og kirkeministeren havde i de følgende måneder blandt andet samtaler med landsstyreformanden og den grønlandske biskop.

I efteråret 2010 oplyste selvstyret, at bevillingen til en grønlandsk præst ville blive sikret med vedtagelsen af den grønlandske finanslov. Selvstyret oplyste samtidig, at man ønskede en fortsat dialog med de danske myndigheder omkring betjeningen af grønlændere i Danmark.

Med vedtagelsen af den grønlandske finanslov for 2011 blev der opretholdt en bevilling til en grønlandsk præst i Danmark. I tilknytning til vedtagelsen af finansloven oplyste Departementet for Kultur, Uddannelse, Forskning og Kirke i en pressemeddelelse den 9. december 2010 bl.a. følgende:

”Selvstyret har ingen intentioner om at stoppe ordningen med en grønlandsk præst i Danmark, som varetager kirkelige opgaver for de grønlændere, der opholder sig i landet ufrivilligt. Ligeledes fremgår det af finansloven for 2011, at Kirken i Grønland er normeret med en præstestilling i Danmark, samt af § 5, stk. 3 i Inatsiartutlov nr. 9 af 19. maj 2010 om Kirken, at Kaallit Nunaanni Ilagiit² tilbyder kirkelig og sjælesørgisk virksomhed til grønlandske personer, som ufrivilligt opholder sig i Danmark.”

Efterfølgende har biskoppen i cirkulære nr. 2 af 12. januar 2011 fastsat nærmere regler for den gejstlige betjening i Danmark under Kirken i Grønland.

Det fremgår af cirkulærets § 1, at Kirken i Grønland ”betjener på retskravsbasis de grønlændere, som opholder sig *ufrivilligt* i Danmark”. Til disse regnes de grønlændere, som ”er foranstaltede i Danmark”, eller som ”er hospitaliserede i Danmark”. Den gejstlige betjening foregår på grønlandsk, og den omfatter:

1. Minimum 1 månedlig gudstjeneste på den institution, hvor de opholder sig, efter aftale med institutionens ledelse.

² Den grønlandske folkekirke kaldes Kalaallit Nunaanni Ilagiit (Kirken i Grønland).

2. Enhver kirkelig handling efter behov, efter aftale med institutionens ledelse.
3. Adgang til sjælesorgssamtaler efter behov, efter aftale med institutionens ledelse.

Der er endvidere i cirkulæret opregnet de søn- og helligdage, hvor den grønlandske præst fast skal holde gudstjenester i Helligåndskirken.

Hvis en grønlandsk borger, der opholder sig *frivilligt* i Danmark, i øvrigt henvender sig til præsten vedrørende afholdelse af gudstjenester eller foretagelse af kirkelige handlinger, skal præsten henvise borgeren til provsten i Midtgrønlands Provsti.

Den grønlandske præst i Danmark skal i henhold til cirkulæret hver måned rapportere til provsten i Midtgrønlands Provsti om planlagte gudstjenester og tidsforbrug. Præsten skal på grundlag af provstens svar på denne rapport koordinere den gejstlige betjening af grønlændere i Danmark.

2.1.4 Grønlændere i Danmark og kirkeskat

Grønlændere, der bor i Danmark og derfor er skattepligtige i Danmark, skal som danskere betale kirkeskat, hvis de er medlemmer af folkekirken.

Det følgende er et skøn over, hvor meget grønlændere tilsammen betaler i kirkeskat i Danmark.

Pr. 1. januar 2011 var der i Danmark 14.687 grønlændere. Heraf var 11.050 i aldersgruppen 20-61 år.

Blandt alle indbyggere i Danmark var 79 % i aldersgruppen 20-61 år medlemmer af folkekirken. Hvis grønlænderne i Danmark er medlemmer af folkekirken i samme omfang som andre indbyggere, var der således 8.730 grønlændere i denne aldersgruppe, som var medlemmer af folkekirken og derfor betalte kirkeskat.

Personer i denne aldersgruppe betaler i gennemsnit 1.864 kr. i kirkeskat om året. Beregnet ud fra dette gennemsnit vil det for 8.730 grønlandske medlemmer af folkekirken betyde en samlet årlig kirkeskattebetaling på 16,3 mio. kr.

2.1.5 Sammenfatning vedr. nuværende betjening af grønlændere

Den nuværende kirkelige betjening af grønlændere, som opholder sig i Danmark, er således, at der er én grønlandsk talende præst ansat af det grønlandske selvstyre. Stillingen er under tilsyn af Grønlands biskop.

Den grønlandske præst betjener fortrinsvis grønlændere, der opholder sig i Danmark ufrivilligt (indlagte, indsatte og anbragte), og kun i begrænset omfang grønlændere, som opholder sig i Danmark frivilligt (fastboende).

Udgiften til den grønlandske præst betales af Grønland, men er indeholdt i bloktilskuddet til Grønland.

Der var i den grønlandske finanslov for 2010 lagt op til, at bevillingen til kirkelig virksomhed i Danmark skulle bortfalde fra BO 2011. Bevillingen er imidlertid videreført i 2011 og i budgetoverslagsårene.

Det skønnes, at grønlændere med fast ophold i Danmark årligt betaler op til ca. 16,3 mio. kr. i kirkeskat til folkekirken.

2.2 Den kirkelige betjening af færinger i Danmark

Der har været afholdt færøske gudstjenester i København siden sidst i det 19. århundrede.

I 1970 blev der oprettet en speciel færøsk sognepræstestilling i København. De færøske gudstjenester var indtil da blevet afholdt i forskellige københavnske kirker, men fra 1971 blev den færøske menighed knyttet til Samuels Kirke, hvor den fortsat har sit hjemsted.

2.2.1 Lovgrundlaget for kirken på Færøerne frem til 2005

Ved lov nr. 137 af 23. marts 1948 om Færøernes hjemmestyre blev det bestemt, at visse anliggender skulle betragtes som færøske særanliggender, mens det for andre sagsområders vedkommende skulle afgøres ved nærmere forhandling, om og i hvilket omfang disse spørgsmål kunne henføres til færøske særanliggender. Folkekirken hørte til den sidstnævnte type af sagsområder.

Færøerne var indtil 1990 en del af Københavns Stift og var således undergivet gejstligt tilsyn af Københavns biskop. Færøerne havde dog fra 1963 en vicebiskop, der var kongeligt udnævnt, og som udøvede det daglige tilsyn med præster og menigheder på Færøerne.

Ved lov nr. 729 af 6. november 1990 om oprettelse af Færøernes Stift blev Færøerne udskilt fra Københavns Stift som et selvstændigt nyt stift.

Det fremgår af denne lov, at biskoppen fortsat skulle udnævnes ved kgl. resolution. Det var udtrykkelig nævnt i bemærkningerne til lovforslaget, at forslaget forudsatte, at der ikke skete ændringer i den gældende kirkelige lovgivningsbestemmelse om, at biskopperne udnævnes af Dronningen efter indstilling fra kirkeministeren.

Finansieringen af løn til såvel de færøske præster på Færøerne som den færøske præst i Danmark skete fortsat af danske midler (over finansloven og af fællesfonden).

2.2.2 Øget færøsk selvstyre, herunder overtagelse af kirken

Med lov nr. 578 af 24. juni 2005 om de færøske myndigheders overtagelse af sager og sagsområder (overtagelsesloven), som er et supplement til hjemmestyreloven, fik Færøernes øget selvstyre. Overtagelsesloven trådte i kraft den 29. juli 2005.

Det fremgår af overtagelseslovens § 2, stk. 2, at en række sager og sagsområder, der fremgår af et bilag, overgår til de færøske myndigheder på tidspunkter, der fastsættes af de færøske myndigheder efter forhandling med de danske myndigheder. Blandt de nævnte sagsområder er folkekirken.

Af lovens § 3, stk. 1, fremgår det, at de færøske myndigheder har den lovgivende og udøvende magt inden for de sager og sagsområder, der overgår efter § 2.

Folkekirken blev overtaget af Færøerne som et særanliggende den 29. juli 2007. Det færøske hjemmestyre overtog dermed den fulde kompetence (den lovgivende og udøvende magt) i forhold til folkekirken inden for grundlovens rammer. Det betyder, at hjemmestyret for Færøernes vedkommende skal varetage den i grundlovens § 4 bestemte forpligtelse til at understøtte folkekirken.

De færøske myndigheder er efter overtagelsen ansættelsesmyndighed for præster og biskoppen på Færøerne, og præstestillingerne finansieres over den færøske finanslov.

Stillingen som færøsk præst i Danmark blev imidlertid *ikke* overført til hjemmestyret. Denne stilling finansieres derfor af danske midler (over fællesfonden og finansloven - Københavns Stifts præstebevilling), og den færøske præst i Danmark er derfor også fortsat under tilsyn af Københavns biskop.

2.2.3 Nuværende betjening af færinger i Danmark

Den nuværende præst for færinger i Danmark er Bergur Jacobsen. Han blev ansat ved Samuels Kirke i København i 1995.

I forbindelse med stillingsopslaget, hvoraf det fremgik, at fordelingen for stillingen er 2/3 færøpræst og 1/3 som præst for Samuels Kirke, var der en kort beskrivelse af de arbejdsopgaver, som den færøske præst skal varetage. Heraf fremgik det blandt andet, at den færøske præst skal holde færøske gudstjenester, holde ungdoms- og børnegudstjenester, hjælpe med at få bragt afdøde færinger hjem til Færøerne, besøge færøske patienter på Rigshospitalet og andre hospitaler i området, besøge patienthotel Tórshavn samt have træffetid i kirken, det færøske hus og i tjenesteboligen.

Den færøske præst er - i lighed med andre præster i Danmark - finansieret over henholdsvis fællesfonden med 60 % og over finansloven med 40 %.

Der har endvidere gennem en årrække været afsat 2 mindre bevillinger på fællesfonden i tilknytning til den gejstlige betjening af færinger i Danmark. Den ene bevilling, som gennem en årrække har været 9.000 kr., vedrører bl.a. præstens befordringsudgifter samt udgifter ved afholdelse af særlige degnegudstjenester. Den anden bevilling, som har været 45.000 kr. årligt, vedrører udgifter til en færøsk organist samt kor ved de gudstjenester m.v., der gennemføres i Samuels Kirke:

Den færøske præst er som andre præster i Danmark ansat af kirkeministeren og er under tilsyn af biskoppen over Københavns Stift.

Spørgsmålet om finansieringen af den færøske præstestilling har været drøftet løbende gennem årene. Senest fremgår følgende af notat om biskop Erik Norman Svendsens drøftelser med provsterne ved forårsprovstemødet i april 2009:

"Stilling som sognepræst for herboende færinger ved Samuels kirke nedlægges ved ledighed. En eventuel fortsættelse må finansieres af Den færøske Kirke.

Landemodet enig."

2.2.4 Færinger i Danmark og kirkeskat

Færinger, der er bosat i Danmark og derfor er skattepligtige i Danmark, skal som danskere betale kirkeskat, hvis de er medlemmer af folkekirken.

Det følgende er et skøn over, hvor meget færinger tilsammen betaler i kirkeskat i Danmark.

Pr. 1. januar 2011 var der i Danmark 10.874 færinger. Heraf var 7.641 i aldersgruppen 20-61 år.

Blandt alle indbyggere i Danmark var 79 % i aldersgruppen 20-61 år medlemmer af folkekirken. Hvis færingerne i Danmark er medlemmer af folkekirken i samme omfang som andre indbyggere, var der således 6.036 færinger i denne aldersgruppe, som var medlemmer af folkekirken og derfor betalte kirkeskat.

Personer i denne aldersgruppe betaler i gennemsnit 1.864 kr. i kirkeskat om året. Beregnet ud fra dette gennemsnit vil det for 6.036 færøske medlemmer af folkekirken betyde en samlet årlig kirkeskattebetaling på 11,3 mio. kr.

2.2.5 Sammenfatning vedr. betjening af færinger i Danmark

Færinger, der opholder i Danmark, kan modtage kirkelige betjening af en færøsk præst, der er ansat ved Samuels Kirken i København.

Den færøske præst er finansieret som andre præster i Danmark, således at 60 % finansieres over fællesfonden og 40 % finansieres over finansloven. Stillingen nedlægges ved ledighed, og den er under tilsyn af Københavns biskop.

Den anslåede årlige kirkeskat fra færinger med ophold i Danmark er op til ca. 11,3 mio. kr.

2.3 Den kirkelige betjening af nordiske statsborgere i Danmark

2.3.1 Den kirkelige betjening af svenskere i Danmark

Den svenske kirkes virksomhed i København startede i 1901, hvor pastor Nils Widner kom til landet primært for at betjene svenske søfolk. Det skete på et kirkeskib, som lå fortøjet i Nyhavn.

Den kirkelige betjening blev hurtigt udvidet til også at omfatte øvrige svenskere i hovedstaden. Gudstjenester blev senere afholdt i Garnisonskirken.

Den i 1903 stiftede svenske Kyrkoförening i København blev med en vedtagelse af 24. november 1912 ændret til en svensk "kyrkoförsamling" under navnet "Svenska Gustafs församlingen i København", hvis kirkeordning er stadfæstet af den svenske konge.

Folketinget bevilgede i marts 1907 en byggegrund på Folke Bernadottes Allé til brug for den svenske kirke. I 1908 blev grundstenen til kirken lagt, og Svenska Gustafskyrkan, opkaldt efter den daværende svenske konge Gustaf V, blev indviet i 1911.

Svenska Gustafs församlingen i København blev anerkendt som trossamfund ved kgl. resolution i 1913 (bekendtgørelse nr. 188 af 30. juni 1913). Indtil da havde Gustafs församlingens medlemmer været betragtet som henhørende til folkekirken, medmindre de anmeldte at ville træde ud af denne.

At Svenska Gustafs församlingen er et anerkendt trossamfund, medfører en række rettigheder, herunder mulighed for, at medlemmer af trossamfundet kan få et skattemæssigt fradrag for ydelser til trossamfundet.

Svenska Gustafs församlingen modtager ikke økonomisk tilskud fra fællesfonden eller den danske stat.

Den 1. januar 2011 boede der i Danmark 12.933 svenske statsborgere. Heraf var 9.407 i aldersgruppen 20-61 år.

Blandt alle indbyggere i Danmark var 79 % i denne aldersgruppe medlemmer af folkekirken. Hvis svenskerne i Danmark er medlemmer af folkekirken i samme omfang som andre indbyggere, var der således 7.432 svenske statsborgere i denne aldersgruppe, som var medlemmer af folkekirken og derfor betalte kirkeskat.

Personer i denne aldersgruppe betaler i gennemsnit 1.864 kr. i kirkeskat om året. Beregnet ud fra dette gennemsnit vil det for 7.432 svenske medlemmer af folkekirken betyde en samlet årlig kirkeskattebetaling på ca. 13,9 mio. kr.

Da der i Danmark findes en svensk menighed med status som anerkendt trossamfund, må andelen af svenskere, der er medlemmer af folkekirken, dog antages at være en del lavere end de 79 %, og den samlede kirkeskat, der betales af svenske medlemmer af folkekirken, må antages at være en del lavere end 13,9 mio. kr.

2.3.2 Den kirkelige betjening af nordmænd i Danmark

Den norske menighed ved Kong Haakon Kirken i København blev anerkendt ved kgl. resolution af 30. august 1958, jf. bekendtgørelse nr. 286 af 1. september 1958.

Kong Haakons Kirke, som er en norsk sømandskirke, blev givet som gave fra det norske folk til kong Haakon 7., og kirken blev indviet i 1958. Midlerne til kirkens bygning blev indsamlet i anledning af 50-året for kong Haakon 7.'s indsættelse som konge af Norge i 1905.

At Den norske menighed ved Kong Haakon Kirken er et anerkendt trossamfund, medfører en række rettigheder, herunder mulighed for, at medlemmer af trossamfundet kan få et skattemæssigt fradrag for ydelser til trossamfundet.

Den norske menighed ved Kong Haakon Kirken modtager ikke økonomisk tilskud fra fællesfonden eller den danske stat.

Den 1. januar 2011 boede der i Danmark 15.077 norske statsborgere. Heraf var 11.070 i aldersgruppen 20-61 år.

Blandt alle indbyggere i Danmark var 79 % i denne aldersgruppe medlemmer af folkekirken. Hvis nordmænd i Danmark er medlemmer af folkekirken i samme omfang som andre indbyggere, var der således 8.745 norske statsborgere i denne aldersgruppe, som var medlemmer af folkekirken og derfor betalte kirkeskat.

Personer i denne aldersgruppe betaler i gennemsnit 1.864 kr. i kirkeskat om året. Beregnet ud fra dette gennemsnit vil det for 8.745 norske medlemmer af folkekirken betyde en samlet årlig kirkeskattebetaling på ca. 16,3 mio. kr.

Da der i Danmark findes en norsk menighed med status som anerkendt trossamfund, må andelen af nordmænd, der er medlemmer af folkekirken, dog antages at være en del lavere end de 79 %, og den samlede kirkeskat, der betales af norske medlemmer af folkekirken, må antages at være en del lavere end 16,3 mio. kr.

2.3.3 Den kirkelige betjening af finner i Danmark

Den finske kirke har ikke søgt om anerkendelse eller godkendelse som trossamfund i Danmark. Den finske kirke har udsendt en præst, som bor i Lund og er tilknyttet Lunds Stift, og som tillige varetager betjeningen af finner i Danmark.

Finner i Danmark oprettede i 1989 en såkaldt migrantmenighed, der er tilknyttet Garnisonskirken i København.

Den finske menighed i Danmark modtager ikke økonomisk tilskud fra fællesfonden eller den danske stat.

Den 1. januar 2011 boede der i Danmark 2.328 finske statsborgere. Heraf var 1.667 i aldersgruppen 20-61 år.

Blandt alle indbyggere i Danmark var 79 % i denne aldersgruppe medlemmer af folkekirken. Hvis finner i Danmark er medlemmer af folkekirken i samme omfang som andre indbyggere, var der således 1.317 finske statsborgere i denne aldersgruppe, som var medlemmer af folkekirken og derfor betalte kirkeskat.

Personer i denne aldersgruppe betaler i gennemsnit 1.864 kr. i kirkeskat om året. Beregnet ud fra dette gennemsnit vil det for 1.317 finske medlemmer af folkekirken betyde en samlet årlig kirkeskattebetaling på ca. 2,5 mio. kr.

Da der i Danmark findes en finsk menighed, som betjenes af en præst, der er udsendt af den finske kirke, kan andelen af finner, der er medlemmer af folkekirken, være noget lavere end de 79 %, og den samlede kirkeskat, der betales af finske medlemmer af folkekirken, kan derfor være en del lavere end 2,5 mio. kr.

2.3.4 Den kirkelige betjening af islændinge i Danmark

I 1874 blev der på Island indført et begrænset selvstyre, som i 1918 blev udvidet til uafhængighed. Den danske konge forblev dog formelt statsoverhoved indtil 1944, hvor Island blev en republik.

Island er således til forskel fra Grønland og Færøerne ikke del af et rigsfællesskab med Danmark.

De fleste år siden 1964 har der været en islandsk præst tilknyttet Islands ambassade i København. Denne præstestilling har været betalt af den islandske folkekirke, Islands Sundheds- og Sikringsministerium og Islands Udenrigsministerium.

Arbejdsområdet har været almindelig sjælesorg og menighedsarbejde for islændinge, som er bosat i Danmark. Arbejdet har desuden omfattet assistance til enkeltpersoner, som er kommet i store vanskeligheder især på grund af sygdom og kriminalitet. Præstens tilstedeværelse har således, ifølge den islandske ambassadør, været af stor vigtighed for den islandske menighed og ambassaden i Danmark. På grund af finanskrisen og instruktioner om reduktion af de offentlige udgifter er det besluttet at nedlægge præstestillingen i Danmark.

Den islandske ambassadør har oplyst, at Islands biskop og Islands ambassade i Danmark i lyset af denne beslutning påtænker midlertidige foranstaltninger for at minimere de negative følger af reduceret ønskværdig præstegerning for islændinge i Danmark.

Islands biskop har kontaktet den danske folkekirke for at drøfte mulige løsninger på denne situation. Islands biskop har bl.a. spurgt, om den kirkeskat, som islændinge, der er medlemmer af den danske folkekirke, betaler, kunne gå direkte til den islandske menighed, der i så fald selv ville kunne finansiere en islandsk præst, eller om en islandsk præst midlertidigt ville kunne blive opgaveansat hos den danske folkekirke.

Den islandske ambassadør i Danmark har på et møde i Kirkeministeriet supplerende oplyst, at den største gruppe af islændinge i Danmark opholder sig midlertidigt her i landet i forbindelse med studier eller arbejde i kortere tid, samt at menigheden bruger Skt. Pauls Kirke i København.

Der er aldrig fra fællesfonden eller den danske stat blevet ydet økonomisk støtte til den kirkelige betjening af islændinge i Danmark.

Islændingene har aldrig søgt om anerkendelse eller godkendelse som trossamfund i Danmark. En godkendelse som et islandsk trossamfund i Danmark ville medføre en række rettigheder, herunder muligheden for, at medlemmer af trossamfundet kan få et skattemæssigt fradrag for ydelser til trossamfundet.

Den 1. januar 2011 boede der i Danmark 8.959 islandske statsborgere. Heraf var 6.087 i aldersgruppen 20-61 år.

Blandt alle indbyggere i Danmark var 79 % i denne aldersgruppe medlemmer af folkekirken. Hvis islændinge i Danmark er medlemmer af folkekirken i samme omfang som andre indbyggere, var der således 4.809 islandske statsborgere i denne aldersgruppe, som var medlemmer af folkekirken og derfor betalte kirkeskat.

Personer i denne aldersgruppe betaler i gennemsnit 1.864 kr. i kirkeskat om året. Beregnet ud fra dette gennemsnit vil det for 4.809 islandske medlemmer af folkekirken betyde en samlet årlig kirkeskattebetaling på ca. 9,0 mio. kr.

3 Arbejdsgruppens overvejelser og forslag

Der er meget markante og principielle forskelle mellem henholdsvis Grønlands og Færøernes og de nordiske landes relationer til Danmark.

Grønland og Færøerne er dele af det danske rigsfællesskab og omfattet af grundloven, herunder bestemmelsen i grundlovens § 4 om den evangelisk-lutherske folkekirke. Grønlændere og færinger er danske statsborgere. Kirken i Grønland og Folkekirken på Færøerne har indtil de seneste år udgjort stifter i den danske folkekirke.

Sverige, Norge, Finland og Island er selvstændige nationer. Svenskere, nordmænd, finner og islændinge, der opholder sig i Danmark, er fortsat statsborgere i deres respektive hjemlande, medmindre de har søgt om og fået dansk statsborgerskab. De evangelisk-lutherske folkekirker i disse lande har ikke været en del af den danske folkekirke. Hertil kommer, at de evangelisk-lutherske folkekirker i de nordiske lande hidtil har tilbudt de af disse kirkers medlemmer, som opholder sig i Danmark, en kirkelig betjening. For svenskeres og nordmænds vedkommende gælder oven i købet, at deres menigheder i Danmark i henholdsvis 98 og 53 år har været anerkendt som selvstændige trossamfund.

Det er arbejdsgruppens opfattelse, at disse markante og principielle forskelle har afgørende betydning for, i hvilket omfang folkekirken har forpligtelse til og muligheder for at tilbyde henholdsvis grønlandere og færinger og borgere i Danmark fra de fire nordiske lande en særlig kirkelig betjening.

Det er således arbejdsgruppens opfattelse, at folkekirken har en naturlig forpligtelse til at tilbyde grønlandere og færinger, der opholder sig i Danmark, en særlig kirkelig betjening, der tager hensyn til grønlænderes og færingers sprog og kultur. Omfanget af folkekirkens tilbud til grønlandere og færinger må afhænge af, i hvilket omfang Kirken i Grønland og Folkekirken på Færøerne selv har ønsker om og ressourcer til at have ansvar for betjeningen af grønlandere og færinger i Danmark, jf. de grønlandske myndigheders beslutning om, at Kirken i Grønland fortsat vil varetage betjening af de grønlandere, som ufrivilligt opholder sig i Danmark.

Det er endvidere arbejdsgruppens opfattelse, at den danske folkekirke *ikke* har en tilsvarende forpligtelse i forhold til borgere fra de fire nordiske lande, der opholder sig i Danmark.

3.1 Betjening af grønlandere

Det er arbejdsgruppens opfattelse, at folkekirken bør imødekomme det grønlandske ønske om, at folkekirken tager ansvar for den kirkelige betjening af de grønlandere, der opholder sig frivilligt i Danmark, samtidig med at Kirken i Grønland fortsat selv tager ansvar for den kirkelige betjening af grønlandere, der ufrivilligt opholder sig i Danmark.

Folkekirkens ansvar for at varetage kirkelig betjening af grønlandere vil også være en naturlig følge af, at mange af grønlænderne må antages at være medlemmer af folkekirken og betale kirkeskat til denne.

Det er arbejdsgruppens opfattelse, at behovet i forhold til betjening af grønlandere, der opholder sig frivilligt i Danmark, vil være 1 præstestilling ud over den stilling, som Kirken i Grønland finansierer til betjening af grønlandere, der opholder sig ufrivilligt i Danmark.

Den 1. januar 2011 var der 14.687 grønlandere i Danmark. Heraf boede 8.738 (ca. 60 %) vest for Storebælt. 5.949 (ca. 40 %) boede øst for Storebælt. Fordelingen inden for de fem regioner fremgår af følgende tabel.

Grønlandere i Danmark pr. 1. jan. 2011		
Hele landet	14.687	
Region Hovedstaden	4.126	
Region Sjælland	1.823	
Region Nordjylland	2.178	Heraf Aalborg Kommune 1.082
Region Midtjylland	3.298	Heraf Aarhus Kommune 1.078
Region Syddanmark	3.262	

Kilde: Danmarks Statistik

Den stilling, der finansieres af Kirken i Grønland som præst for grønlandere, der opholder sig ufrivilligt i Danmark, er placeret i hovedstadsområdet. Det er naturligt, da de institutioner, hvor disse grønlandere opholder sig, primært ligger i dette område.

Det er arbejdsgruppens opfattelse, at når et flertal af de grønlandere, der opholder sig frivilligt i Danmark, bor vest for Storebælt, og den grønlandsk finansierede præstestilling er placeret i hovedstadsområdet, vil det være naturligt at placere en stilling som præst for de grønlandere, der opholder sig frivilligt i Danmark, i et af stifterne i Jylland.

Som det fremgår af tabellen ovenfor bor der lige mange grønlandere i Aarhus og Aalborg, men det er dog kun knap en fjerdedel af alle grønlandere vest for Storebælt, som bor i Nordjylland. Det taler efter arbejdsgruppens opfattelse for, at en stilling som præst for de grønlandere, der opholder sig frivilligt i Danmark, placeres i Århus Stift.

Til stillingen skal imidlertid knyttes en forpligtelse til også at betjene grønlandere, der bor i andre dele af landet.

3.2 Betjening af færinger

Landemodet i Københavns Stift har, som nævnt i afsnit 2.2.3, tiltrådt, at den nuværende stilling som præst for herboende færinger skal nedlægges, når den på et tidspunkt bliver ledig.

Det er imidlertid arbejdsgruppens opfattelse, at folkekirken også efter det tidspunkt, hvor den nuværende stilling måtte blive ledig, må være villig til at tage ansvar for kirkelig betjening af færinger i Danmark, medmindre Folkekirken på Færøerne på det tidspunkt selv ønsker at overtage ansvaret.

Folkekirkens ansvar for at varetage kirkelig betjening af færinger vil også være en naturlig følge af, at mange af færingerne må antages at være medlemmer af folkekirken og betale kirkeskat til denne.

Det er endvidere arbejdsgruppens opfattelse, at stillingen bør opnormeres fra hidtil 0,7 præstestilling til 1 præstestilling. Dette skyldes primært, at den pågældende skal have en forpligtelse til at holde gudstjenester og i øvrigt yde kirkelig betjening i hele Danmark.

Den 1. januar 2011 var der 10.874 færinger i Danmark. Heraf boede 5.586 (ca. 51 %) øst for Storebælt. 5.288 (ca. 49 %) boede vest for Storebælt. Fordelingen inden for de fem regioner fremgår af den følgende tabel.

Færinger i Danmark pr. 1. jan. 2011		
Hele landet	10.874	
Region Hovedstaden	4.509	Heraf Københavns Kommune 2.316
Region Sjælland	1.077	
Region Nordjylland	1.386	
Region Midtjylland	1.756	
Region Syddanmark	2.146	

Kilde: Danmarks Statistik

Da næsten en fjerdedel af alle færinger i Danmark bor i Københavns Kommune, og da over halvdelen af færingerne bor øst for Storebælt, er det arbejdsgruppens opfattelse, at en stilling som præst for færinger i Danmark fortsat bør være placeret i Københavns Stift, hvor der allerede er etableret en færøsk menighed.

Til stillingen skal imidlertid knyttes en forpligtelse til også at betjene færinger, der bor i andre dele af landet.

3.3 Finansiering af betjeningen af grønlandere og færinger

3.3.1 Gældende regler om finansiering af præstestillinger

Præstestillinger i folkekirken skal i henhold til lov om folkekirken økonomi § 20, stk. 2, som, hovedregel finansieres med 40 % af staten og 60 % af fællesfonden, og antallet af stillinger, der finansieres på denne måde fastsættes på de årlige finanslove. Antallet har i en årrække været fastsat til 1991,8 stillinger.

En undtagelse fra hovedreglen er, at det siden 2007 har været muligt at oprette præstestillinger, som fuldt ud finansieres af lokale kirkelige kasser.

Ved en ændring af økonomiloven, der trådte i kraft den 1. januar 1998, blev det bestemt, at lønnen til præstestillinger, som vedrørte betjening af institutioner eller grupper af personer, for hvilke der ikke er oprettet menighedsråd, kunne finansieres fuldt ud af fællesfonden. Denne bestemmelse blev imidlertid ophævet med virkning fra 1. januar 2007, således at alle præstestillinger, bortset fra dem, der fuldt ud er lokalt finansierede, skal finansieres af staten og fællesfonden i fællesskab.

De 1991,8 præstestillinger, som er fastsat på finansloven, fordeles mellem de 10 stifter i henhold til en præstefordelingsmodel, der er udformet efter aftale mellem kirkeministeren og biskopperne. Den enkelte biskop bestemmer, hvordan den pulje af stillinger, som stiftet har fået tildelt, skal fordeles og anvendes inden for stiftet.

Den nuværende stilling som præst for færinger i Danmark finansieres af Københavns Stifts præstebevilling.

3.3.2 Finansieringen er en fælles opgave

Det er arbejdsgruppens opfattelse, at finansiering af en stilling som præst for grønlandere i Danmark og en stilling som præst for færinger i Danmark ikke alene skal påhvile det eller de stifter, hvor de to stillinger i givet fald placeres.

Denne opfattelse er begrundet i, at såvel grønlænderne som færingerne er bosat meget spredt i Danmark. Det vil derfor, uanset hvor stillingerne placeres, være nødvendigt, at der til stillingerne knyttes en forpligtelse til at varetage betjening af grønlændere og færinger over alt i Danmark.

I det følgende beskrives tre muligheder for finansiering af de to stillinger:

- finansiering inden for finanslovens ramme på 1991,8 stillinger
- finansiering fuldt ud af staten
- finansiering fuldt ud af fællesfonden.

3.3.3 Finansiering inden for finanslovens ramme

En stilling som præst for grønlændere i Danmark og en stilling som præst for færinger i Danmark kan finansieres inden for den ramme på i alt 1991,8 præstestillinger, der er fastsat på finansloven.

I dag er otte stillinger som præster for døve og hørehæmmede forlods trukket fra den samlede ramme på 1991,8 stillinger, hvorefter de resterende 1983,8 stillinger fordeles mellem de 10 stifter ud fra bestemte kriterier, der er indbygget i præstefordelingsmodellen.

De to stillinger som henholdsvis præst for grønlændere og færinger kan forlods trækkes fra den samlede ramme på 1991,8 stillinger sammen med de otte stillinger som præst for døve og hørehæmmede. Der vil så være 1981,8 stillinger til fordeling i henhold til præstefordelingsmodellen.

Det vil betyde, at de 10 stifter kommer til gennemsnitligt at afgive 0,2 præstestilling. Til sammenligning kan nævnes, at der i det mindste stift, Lolland-Falsters Stift, er ca. 60 præstestillinger, og at der i det største stift, Helsingør Stift, er ca. 280 præstestillinger.

Et alternativ til denne fordeling kan være, at kun stillingen som præst for grønlændere, der vil være en ny stilling, skal finansieres af alle stifter i fællesskab, mens stillingen som præst for færinger som hidtil skal finansieres inden for Københavns Stifts præstebetjelling. Det vil betyde, at stifterne i gennemsnit må afgive 0,1 stilling.

Oprettelse og finansiering af stillinger som præst for grønlændere og færinger inden for den ramme, der er fastsat på finansloven, kan ske uden lovændring. Det eller de stifter, hvor de to stillinger placeres, kan ved det bevillingsbrev, som meddeler, hvilket antal stillinger der er til rådighed, forpligtes til at normere de pågældende stillinger.

To af arbejdsgruppens medlemmer - Pernille Esdahl og Jørgen Engmark - anbefaler, at stillingerne finansieres inden for den nuværende ramme for finansiering af præstestillinger.

To af arbejdsgruppens medlemmer - Kresten Drejergaard og Peter Skov-Jakobsen - konstaterer, at de *ikke kan anbefale* finansiering af stillinger som præster for grønlændere og færinger inden for den på finansloven fastsatte ramme på 1991,8 stillinger.

De mener, at folkekirken ikke bør pålægges nye forpligtelser inden for den nuværende præstebetjellingsramme, da der er behov for at have de 1991,8 præstestillinger til rådighed for de nuværende opgaver og forpligtelser.

De henviser til, at stillingen som præst for grønlændere er en ny stilling og dermed en ny finansieringsopgave. De henviser endvidere til, at biskop og landemode i Køben-

havns Stift allerede i 2009 har besluttet, at stiftets præstebevilling kun skal finansiere stillingen som præst for færinger, indtil den nuværende indehaver af stillingen fratræder.

3.3.4 Finansiering fuldt ud af staten

To af arbejdsgruppens medlemmer - Kresten Drejergaard og Peter Skov-Jakobsen - foreslår i stedet, at stillingerne som præst for grønlændere og færinger finansieres fuldt ud af staten, således at fællesfonden ikke skal bidrage til finansieringen.

De mener, det vil være naturligt for staten at påtage sig denne forpligtelse set i lyset af, at Grønland og Færøerne er dele af det danske rigsfællesskab, men at Grønland og Færøerne selv har overtaget ansvaret for folkekirken. I den udstrækning, de grønlandske og færøske myndigheder ikke selv har økonomisk styrke til at stå for præstelig betjening af grønlændere og færinger i Danmark, må det derfor efter de to medlemmers opfattelse være den danske stat, som træder til med økonomisk bistand til dette.

Fuld statslig finansiering af to stillinger som præst for henholdsvis færinger og grønlændere vil kunne indføres ved bevilling på finansloven.

3.3.5 Finansiering fuldt ud af fællesfonden

Som alternativ til fuld statslig finansiering foreslår Kresten Drejergaard og Peter Skov-Jakobsen, at stillingerne som præst for grønlændere og færinger finansieres fuldt ud af fællesfonden uden for den eksisterende præstebevilling.

De mener, at opgaven med kirkelig betjening af grønlændere og færinger dermed vil kunne løftes solidarisk af folkekirken, uden at det får konsekvenser i forhold til den nuværende ramme for præstestillinger i folkekirken.

De nævner, at grønlændere og færinger med fast bopæl i Danmark gennem kirkeskatten bidrager til fællesfonden. Samtidig peger de på, at fællesfonden i 2011 budgetterer med et overskud på 34, 4 mio. kr., og at det derfor vil være muligt at finansiere disse to præstestillinger af fællesfonden, uden at der skal findes kompenserende besparelser andre steder på fællesfondens budget.

Finansiering af fællesfonden uden for præstebevillingen vil forudsætte, at lov om folkekirkens økonomi bliver ændret, så den giver fællesfonden hjemmel til at afholde en sådan udgift. Det vil i givet fald være en parallel til den hjemmel, som økonomiloven i årene 1998-2006 gav til, at fællesfonden fuldt ud kunne dække udgifterne til løn til præstestillinger, der vedrørte betjening af institutioner eller grupper af personer, for hvilke der ikke er valgt menighedsråd.

3.4 Betjening af nordiske statsborgere

Arbejdsgruppen finder, som det er beskrevet i indledningen til kapitel 3, at folkekirken *ikke* har en naturlig forpligtelse til at sikre kirkelig betjening af statsborgere fra de fire nordiske lande på deres eget sprog.

I det følgende beskrives derfor alene de muligheder for finansiering af kirkelig betjening, som de pågældende landes borgere i Danmark allerede har taget i anvendelse, eller som de kan benytte sig af.

3.4.1 Betjening af svenskere

Svenska Gustafs församlingen har siden 1913 været et anerkendt trossamfund i Danmark.

I forhold til finansiering har anerkendelsen som trossamfund bl.a. den betydning, at trossamfundets medlemmer kan opnå skattemæssigt fradrag for ydelser til trossamfundet og dermed opnå en betydelig indirekte økonomisk støtte.

Medlemmer af anerkendte trossamfund skal ikke betale kirkeskat til folkekirken.

Der er fra nogle sider udtrykt formodning om, at en del svenskere, der bor i Danmark, er registreret som medlemmer af folkekirken og derfor også betaler kirkeskat til folkekirken.

Det er uvist, hvor mange der er tale om, og det er uvist, hvorfor de pågældende ønsker at være medlemmer af folkekirken og derfor også betale kirkeskat.

Svenska Gustafs församlingen må i tilfælde af ønske om at få bidrag fra disse borgere henvises til selv at gøre en indsats for at få dem til at slutte sig til Svenska Gustafs församlingen og derefter også betale bidrag til den i stedet for at betale kirkeskat til folkekirken.

3.4.2 Betjening af nordmænd

Den norske menighed ved Kong Haakon Kirken i København har siden 1958 været et anerkendt trossamfund i Danmark.

I forhold til finansiering har anerkendelsen som trossamfund bl.a. den betydning, at trossamfundets medlemmer kan opnå skattemæssigt fradrag for ydelser til trossamfundet og dermed opnå en betydelig indirekte økonomisk støtte.

Medlemmer af anerkendte trossamfund skal ikke betale kirkeskat til folkekirken.

Det er uvist, hvor mange nordmænd der er registreret som medlemmer af folkekirken i Danmark og derfor også betaler kirkeskat til folkekirken, og det er uvist, hvorfor de pågældende ønsker at være medlemmer af folkekirken.

Den norske menighed ved Kong Haakon Kirken må i tilfælde af ønske om at få bidrag fra disse borgere henvises til selv at gøre en indsats for at få dem til at slutte sig til menigheden og derefter også betale bidrag til den i stedet for at betale kirkeskat til folkekirken.

3.4.3 Betjening af islændinge

Islændingene i Danmark har til forskel fra svenskere og nordmænd ikke organiseret sig som et trossamfund. Den kirkelige betjening af islændinge har været sikret med en præst, der har været knyttet til Islands ambassade, og som er blevet finansieret af Islands kirke og stat.

Arbejdsgruppen har overvejet, om folkekirken kan påtage sig ansvaret for kirkelig betjening af islændinge i Danmark, ved at staten og fællesfonden finansierer en stilling som præst for islændinge.

Arbejdsgruppen konstaterer, at dansk finansiering af en sådan stilling vil forudsætte, at præsten opfylder ansættelseslovens krav om at have en dansk teologisk embedseksa-

men. Arbejdsgruppen konstaterer videre, at en sådan ansættelse vil indebære, at præsten skal ansættes af kirkeministeren og stå under tilsyn af en dansk biskop.

Arbejdsgruppen finder det ikke muligt, at der af folkekirken og staten ydes tilskud til finansiering af en islandsk præst, som er udsendt af den islandske kirke, under tilsyn af Islands biskop fra og eventuelt som tidligere desuden knyttet til Islands ambassade. Et tilskud af den karakter måtte opfattes som et tilskud fra den danske stat til Island.

Arbejdsgruppen kan imidlertid pege på to muligheder for, at islændinge i Danmark selv kan finansiere en præst og en menighed og få indirekte støtte til det i form af skattemæssige fradrag for de islændinge, som bidrager til finansieringen.

Den ene mulighed er, at islandske medlemmer af den danske folkekirke danner en *valgmenighed*. Den anden mulighed er, at en islandske menighed i Danmark søger om og får godkendelse som *et selvstændigt trossamfund*.

En valgmenighed er en del af folkekirken, og en valgmenighed og dens præst står under tilsyn af biskoppen i det stift, hvor valgmenigheden har hjemme. Valgmenighedens medlemmer er medlemmer af folkekirken, men er fritaget fra at betale kirkeskat. Valgmenighedens medlemmer vil få mulighed for skattemæssigt fradrag for deres bidrag til valgmenigheden.

Som udgangspunkt skal præsten for en valgmenighed ligesom en sognepræst i folkekirken have dansk teologisk embedseksamen. Der er imidlertid i lovgivningen en mulighed for, at en valgmenighed kan kåre en præst, som ikke opfylder de almindelige betingelser for at være præst i folkekirken. Dermed vil en islandsk valgmenighed kunne kåre en islandsk præst, som dog vil være under tilsyn af en biskop i folkekirken.

Et selvstændigt islandsk trossamfund vil til forskel fra en valgmenighed ikke være en del af folkekirken. Et islandsk trossamfunds medlemmer vil, ligesom medlemmer af valgmenigheder og andre trossamfund, have mulighed for skattemæssigt fradrag for deres bidrag til trossamfundet.

Et islandsk trossamfund vil kunne ansætte en islandsk præst, og denne præst vil kunne være under tilsyn af Islands biskop.

3.4.4 Betjening af finner

De finske borgere, der opholder sig i Danmark, har ikke organiseret sig som et trossamfund, men får kirkelig betjening af en præst, der er udsendt af Finlands evangelisk-lutherske kirke.

Der er ikke registreret noget ønske fra de finske borgere i Danmark om, at folkekirken skal finansiere særskilt kirkelig betjening af dem.

Finske borgere i Danmark vil have samme muligheder som islandske borgere i Danmark for at danne en valgmenighed eller et trossamfund, jf. ovenfor.